

عدالت تنها در سایه ولایت امکان تحقق دارد / تحقق عدالت، تدریجی است

عضو هیأت علمی فرهنگستان علوم اسلامی قم با بیان اینکه عدالت تنها در سایه جریان ولایت امکان تحقق دارد، گفت: عدالت ذیل ولایت معنا پیدا می‌کند و بدون ولایت، عدالت، تحقق عینی پیدا نمی‌کند.

عضو هیأت علمی فرهنگستان علوم اسلامی قم با بیان اینکه عدالت تنها در سایه جریان ولایت امکان تحقق دارد، گفت: عدالت ذیل ولایت معنا پیدا می‌کند و بدون ولایت، عدالت، تحقق عینی پیدا نمی‌کند.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه_فاطمه فرامرزی: هر از چندگاهی شاهد دوگانه سازی هایی در فضای مجازی هستیم که با در تقابل قرارداد مفاهیم ارزشی بحث هایی بی نتیجه را دامن می زنند؛ از جمله متأخرترین این دوگانه ها که چندین بار به بهانه های مختلف طرح شده است؛ دوگانه (عدالت / ولایت) است.

«ولی» در فرهنگ اسلامی به معنای «سرپرست» به کار می رود. پیامبر اکرم (ص) در غدیر خم دست حضرت امیر (ع) را بلند کرد تا جایی که همه حاضران این صحنه را به چشم دیدند و سپس فرمود: «هرکس که من مولای اویم، علی مولای اوست» و بدین طریق جایگاه مهم و رفیع ولایت آل الله را برای همه ادوار نمایان ساخت. این رویکرد یعنی تبیین جایگاه ولایت در جامعه اسلامی و تاکید پیامبر (ص) بر این امر که امت هرگز رها شده نیست و همواره «ولی» نقش اصلی و اساسی را در اداره جامعه بر عهده دارد؛ نشان از نقش کلیدی آن در میان مسلمین دارد، پس مردم باید ذیل زعامت و ولایت او حرکت کنند و به خیر و صلاح اجتماع خود دست یابند.

تبیین ارتباط میان عدالت و ولایت، منجر به روشننگری بسیاری از اذهان می شود چراکه برخی با شبهه افکنی به دنبال آن هستند که هر بی عدالتی در جامعه را، به امر ولایت نسبت دهند و بگویند چرا در جامعه اسلامی که ولی بر آن زعامت دارد شاهد بی عدالتی هستیم، حال آنکه در ادوار مختلف تاریخ اسلام به دلیل حضور دشمنان و افراد بی مایه همواره سایه بی عدالتی حتی در زمان ولایت و امامت ائمه اطهار (ع) در جامعه دیده می شد و آن حضرات بنا بر اقتضا و شرایط در هر موقعیتی که دست می داد از عدالت دفاع کرده و وارد میدان می شدند.

پیشتر در این باره گفتگویی با حجت الاسلام علیرضا پیروزمند، انجام داده بودیم. در دومین گفتگو با این موضوع، با حجت الاسلام مصطفی جمالی، عضو هیأت علمی فرهنگستان علوم اسلامی قم، نسبت میان این دو مفهوم یعنی عدالت و ولایت را بررسی کرده ایم؛

حجت الاسلام مصطفی جمالی با بیان اینکه بررسی ارتباط بین عدالت و ولایت مستلزم آن است که نگاهی دقیق به مفهوم ولایت و عدالت داشته باشیم، گفت: انسان ها در این عالم به یک جریان ولایت و یک نظام ولایت مرتبط هستند که در رأس این نظام ولایت، ولایت الهیه قرار دارد که صراط مستقیم و عبودیت انسان در این عالم به معنای تولی تام به ولایت الهیه در تمامی شئون فردی و اجتماعی تلقی می شود که این معنا همان عهد توحید است که همه ما با خداوند بسته ایم و هدف نهایی خلقت است (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ). لذا توحید در بالاترین مرتبه خود یعنی توحید عملی، مقامی است که انسان باید به نائل شود و بدین معناست که یک آهنگ بر تمامی شئون زندگی انسان حاکم گردد (حَتَّى تَكُونَ أَعْمَالِي وَأُورَادِي كَلِّهَا وَرِدًّا وَاحِدًا).

عضو هیأت علمی فرهنگستان علوم اسلامی قم ادامه داد: مرتبه دوم ولایت، ولایت اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) است که طبق روایات و معارف دین ما، طریق جریان ولایت خداوند و تولی انسان ها به ولایت خداوند می باشند. بنابراین اگر کسی بخواهد به مقام توحید و بندگی برسد باید تولی به ولایت اهل بیت (علیم السلام) داشته باشد که عین تولی به ولایت حضرت حق است، در واقع تنها طریق رسیدن به مقام توحید، تولی به ولایت اهل بیت (ع) است و در این راستا حتی انبیا الهی هم تنها از این طریق به مقام توحید می رسند. در حدیث سلسله الذهب، امام رضا (ع) قبول ولایت را شرط ورود به دژ توحید می دانند.

ولایت در زمان غیبت نیز وجود داشته و در قالب ولایت فقیه جاری می شود؛ لذا در عصر غیبت هم تنها در ذیل تولی به ولی فقیه با تقوا، مدیر، مدبر و عادل و دارای جمیع شرایط فقاقت امکان تحقق عدالت فراهم می آید این استناد حوزه تصریح کرد: بنا بر تحلیل فوق اصل دین، تولی به ولایت خداوند و ولایت اهل بیت (ع) است و این جریان ولایت و تولی از طریق مناسک و قواعدی در این عالم صورت می گیرد که این قواعد و مناسک، شریعت و توسط کلمات وحی و احادیث

بیان شده است. به عبارت دیگر شریعت و قواعد دین، تناسبات جریان ولایت حضرت حق و اهل بیت (ع) هستند که بر اساس آن روابط انسان و جامعه انسانی شکل می گیرد که عین عدل و عدالت است.

حجت الاسلام جمالی افزود: بنابراین روابط عالم بر اساس جریان ولایت ساماندهی می شوند و بستر جریان ولایت و تولی را فراهم می کنند و این همان معنای عدالت است که حضرت امیر (ع) در موردش فرمود: «وَصْنَعُ كُلِّ شَيْءٍ فِي مَوْضِعِهِ»؛ بنابراین اگر روابط عالم بر اساس جریان تولی و ولایت ساماندهی شود و متناسب با این جریان نظام مند شود و هر چیزی در جای خود در این نظام قرار گیرد عدالت حاصل می شود. بنابراین عدالت ذیل ولایت معنا پیدا می کند و بدون ولایت عدالت تحقق عینی پیدا نمی کند. همچنانکه جریان کفر و شرک هم دم از عدالت می زنند اما عدالت را متناسب با جریان ولایت و مدیریت خود تعریف می کنند و مثلاً الگوی نظام لیبرال دموکراسی را عین عدالت می دانند و حال اینکه از نگاه مکتب الهی عین ظلم است و اصلاً بدون جریان ولایت و تولی الهی تحقق عدل در عالم امکان پذیر نخواهد شد.

عدالت ذیل ولایت معنا پیدا می کند و بدون ولایت عدالت تحقق عینی پیدا نمی کند

وی با بیان اینکه جریان ولایت در عالم از ولایت الهی شروع و با ولایت اهل بیت ادامه می یابد، افزود: این ولایت در زمان غیبت نیز وجود داشته و در قالب ولایت فقیه جاری می شود؛ لذا در عصر غیبت هم تنها در ذیل تولی به ولی فقیه با تقوا، مدیر، مدبر و عادل و دارای جمیع شرایط فقاقت امکان تحقق عدالت فراهم می آید و عدالت یعنی تناسبات جریان ولایت فقیه در جامعه متناسب با مراحل رشد و بلوغ جامعه. به عبارت دیگر اگر متناسب با جهت گیری های رهبری، سیاست های کلان جامعه، ساختارهای اجتماعی و برنامه های توسعه و پیشرفت ساماندهی و طراحی شوند، عدالت محقق خواهد شد.

عضو هیأت علمی فرهنگستان علوم اسلامی قم با اشاره به اینکه با ولایت کفر هیچ چیز سر جای خود نخواهد بود، افزود: هیچ وقت عدالت به مفهوم واقعی در دستگاه کفر و نظام سرمایه داری دیده نمی شود، لذا در عینیت هم می بینیم در جهان امروز چه ظلم هایی که تحت عنوان شعار عدالت و کرامت انسانی نشده است و نه تنها در مقیاس جهانی بلکه در جامعه خود هم عاجز از تحقق عدالت می باشند. هم اکنون همه ما شاهد فروپاشی نظام لیبرال دموکراسی همچون نظام سوسیالیستی می باشیم؛ دو تمدنی که هر دو ادعای تحقق عدالت را داشتند و حال اینکه عدالت تنها در سایه جریان ولایت امکان تحقق دارد.

در شرایط فعلی ادعا نداریم که اسلام به معنای واقعی کلمه در جامعه اجرا شده است، اما در این عصر ظلمت مدرنیته، می خواهیم به عصر جدیدی پای بگذاریم که همان عصر انقلاب اسلامی است و تحقق این امر تدریجی است

وی با بیان اینکه عدالت در سایه تحقق دین کامل به صورت تدریجی محقق می شود، اظهار کرد: جامعه در مسیر رشد است و در شرایط فعلی ادعا نداریم که اسلام به معنای واقعی کلمه در جامعه اجرا شده است، اما در این عصر ظلمت مدرنیته، می خواهیم به عصر جدیدی پای بگذاریم که همان عصر انقلاب اسلامی است و تحقق این امر تدریجی است، لذا در این مسیر تنها راه تحقق عدالت و خروج از ظلمت دنیای مدرن امروز، تولی به ولایت امام جامعه است، ولی فقیه رأس هرم ولایت و مدیریت در جامعه است و با اشراف به شرایط جهانی و منطقه ای، بستر تحقق عدالت را در جامعه فراهم آورده و جامعه را به سمت دولت کریمه و حکومت عدالت جهان گستر و تحقق ولایت عظمی سوق می دهد.